

I LES AMPA, CAP A ON ANEM?

UNA TAULA RODONA ENTRE REPRESENTANTS DE LES FEDERACIONS D'ASSOCIACIONS DE PARES I MARES

Quin és l'estat actual de participació dels pares i mares en l'educació dels seus fills? Quin és el futur de les associacions de pares i mares? És necessària la formació de pares i mares per donar suport a la tasca educativa dels seus fills i filles? Res millor que una trobada entre els representants de diferents federacions d'associacions de pares i mares, i membres del Consell Escolar Municipal de Barcelona, per trobar-hi respostes. Us oferim el debat ampli i interessant que van mantenir Antonio Guerrero (Federació d'Associacions Cristianes de Pares d'Alumnes), Àlex Jordan (Federació d'Associacions de Pares i Mares de l'Escola Lliure), David Campillo (Federació d'Associacions de Pares i Mares de Catalunya) i Jesús Fernández (Federació d'Associacions de Pares i Mares de l'ensenyament secundari de Catalunya).

■ **Barcelona Educació:** Com veieu l'estat actual de la participació i la implicació dels pares i mares en l'educació dels fills i filles?

■ **Jesús Fernández:** Jo puc parlar del que passa a la secundària, i suposo que també passa a la primària, que la incorporació de la dona al món del treball en els últims anys ha afectat la participació dels pares i mares en l'educació dels fills i filles. A la secundària és molt més complicat aconseguir aquesta participació. A primària, els pares i mares vénen a recollir els nens i nenes a l'escola i es troben, parlen, comenten coses i es coneixen més. Això a secundària no passa i, per tant, la participació, com es pot veure en les últimes eleccions dels consells escolars, és més baixa.

■ **David Campillo:** Diria que ens trobem en un moment de petita crisi de participació de pares i mares en l'àmbit escolar. La societat ha canviat, els pares i mares comparteixen en molts casos el mateix horari de treball i, per tant, el noi o la noia ja no troben la mare o el pare esperant-los. Això suposa que l'escola s'ha convertit, sense voler-ho, en la segona casa dels nostres fills i filles. Això és un error, i molt greu. L'educació que reben a les escoles ha de tenir continuïtat fora del centre i això no està passant. S'està perdent la implicació dels pares i mares en l'educació dels fills i filles i es deixa tota la responsabilitat en mans de l'escola. És la pròpia dinàmica de la societat la que està imposant que només s'estigui pendent del treball, treball i més treball, i es deixa de banda la implicació en el funcionament de la família i, per tant, en l'educació dels fills i filles. Més enllà de les qüestions curriculars, si el sistema educatiu està fallant, és en gran part perquè les famílies no tenen la implicació que tenien abans en el funcionament de les escoles. I, alhora, els nois i noies tampoc senten l'educació a l'escola com una cosa seva i com una obligació.

Hauríem de recuperar la implicació i la participació, que podria tenir un impuls si des de la pròpia administració o des de les lleis d'educació es reconeguéssin que les persones que dediquen part del seu temps als

consells escolars puguin disposar d'aquest temps sense perdre els seus ingressos.

■ **Àlex Jordan:** Una mica seria com les persones que formen part dels comitès d'empresa. O sigui, que les persones que hi dediquen aquest temps puguin sortir de la feina sense que tinguin perjudicis.

■ **David Campillo:** És trobar la conciliació entre l'horari escolar i el familiar en tots els aspectes.

■ **Jesús Fernández:** Hauríem de veure qui pagaria aquestes hores. Jo sempre poso l'exemple que quan tens hora per anar al metge, no et descompten aquest temps del teu treball.

■ **Antonio Guerrero:** Al Consell Escolar de Catalunya es cobra, encara que sigui de forma molt simbòlica.

■ **David Campillo:** Tampoc hauríem de fer ara mercantilització d'aquest tema. A les reunions del consell escolar de l'institut on porto la meva filla es comencen les reunions a les set de la tarda i acabem a les dotze de la nit, perquè tothom tingui temps per venir. Per tant, és molt urgent la conciliació d'horaris i més ara, quan tornem a parlar d'ampliació dels horaris lectius.

■ **Antonio Guerrero:** També crec que les persones que s'impliquen o es comprometen a participar en els consells escolars del centre, se suposa que tenen una mica de disponibilitat per participar-hi.

■ **Àlex Jordan:** La implicació dels pares i mares en l'educació dels fills i filles, no ve només marcada per la seva participació en els consells escolars. Hauríem de parlar de disponibilitat, que no és fàcil en aquesta societat actual tenir temps, i de les prioritats de les famílies. O sigui que hi pot haver gent que no té disponibilitat per horaris, però que està molt engrescada en el tema de l'educació. Per això, un dels grans objectius de la nostra federació és mentalitzar els pares i mares que no n'hi ha prou amb portar el nen o nena a l'escola que t'agrada, sinó que s'ha de fer una altra tasca fora de l'escola. Aquí la mentalitat encara no ha canviat suficientment. Moltes famílies encara pensen que l'escola ja educarà els nostres fills i filles. Es tracta d'aprofitar el temps que tenen pares i mares per estar amb els seus fills i filles i acabar ja amb l'exemple de tantes pel·lícules americanes, en les quals el pare es retroba amb el fill o filla quan té 15 anys i descobreix que no li ha dedicat tot el temps que calia. No hem de seguir per aquest camí. Per tant, hem de fer tasca, des de les federacions, d'educar també pares i mares.

■ **Antonio Guerrero:** El que està molt equilibrat és la participació d'homes i dones a les AMPA.

■ **David Campillo:** Ens estem perdent una mica si creiem que el veritable problema és si més homes o més dones. El perfil, al final, és indiferent. La finalitat és una molt concreta. I, últimament, pel que jo sento dir, una de les causes de la davallada de la participació en les associacions de pares i mares és que es perceben com una mena d'associacions de serveis en comptes de veure-les com unes associacions que treballen pel bé de l'escola i, per tant, de l'educació dels fills i filles. Et pregunten: I vosaltres, a l'AMPA, quines activitats programeu? I no és només això, són moltes més coses. Fem escola de pares i mares, xerrades, tallers, etc. Potser, per això, hauríem de fer més activitats conjuntament mares i pares amb fills i filles, per veure què pensem els uns dels altres.

■ **Jesús Fernández:** També seria necessari que els pares i mares veiesin que els consells escolars tenen importància i poden decidir temes de gestió de l'escola. El que estan veient és que cada vegada tenen menys importància. Els preguntes, a pares i mares, per què no us presenteu als consells escolars? I et diuen: "perquè no serveix de res".

FUNCIONS DELS CONSELLS ESCOLARS

■ **Barcelona Educació:** *Hauríem, doncs, de parlar sobre la participació dels pares i mares als consells escolars. Quins acords o desacords teniu amb les funcions dels consells escolars?*

■ **Àlex Jordan:** Els consells escolars i les AMPA tenen unes funcions, però hi ha escoles que funcionen molt bé i els pares i mares ja no estan ni a l'AMPA ni als consells escolars. Saben que si tenen un problema poden

anar a la direcció i es resol. I en els centres que no funciona tan bé, doncs són els pares i mares que tenen més implicació els que s'hi posen. El problema és que hi ha una legislació i si veus que es van retallant funcions, et preguntes què hi faig jo al consell escolar si no puc fer-hi res. I aleshores, què fas? Portes els fills i filles a l'escola i vas tirant.

■ **Antonio Guerrero:** Jo entenc que tots els pares i mares han de tenir el dret i el deure de vigilar l'educació dels seus fills i filles i, per tant, la seva veu ha d'estar present a les escoles. Pot ser mitjançant el consells escolars, o a través de l'AMPA, o també com a pare i mare que no tens perquè estar dins l'AMPA. L'AMPA no ha de ser, forçosament, la representació de tots els pares i mares del centre.

■ **Barcelona Educació:** *També hauríem de tenir en compte que el funcionament dels consells escolars dels centres públics o concertats és molt diferent tot i tenir el mateix marc legislatiu.*

■ **David Campillo:** Jo sóc del parer, i es pot comprovar una per una, tan si és escola pública, concertada o privada, que si tenen una AMPA que funciona són escoles que segur que funcionen. I això com es demostra? Doncs, entre d'altres coses, perquè hi ha un grau més gran d'implicació dels pares i mares en el funcionament de l'escola a través del consell escolar, d'activitats, de parlar amb els tutors. Hi ha un ventall molt ampli de possibilitats en les quals es demostra la preocupació dels pares i mares per l'educació dels seus fills o filles. Ja deia abans que una de les causes en la davallada de la participació dels pares i mares és que s'ha acotat molt la seva participació com si només fessin activitats extraescolars. Hi ha moltes més coses. Des de la FAPAC, quan vam fer el programa "L'eduquem més enllà", vam demostrar que hi ha un model d'educació en valors més enllà de l'horari lectiu en les activitats extraescolars. Una de les coses que passava és que les activitats extraescolars es feien una mica com si fossin el pou on es deixava els fills i filles.

■ **Àlex Jordan:** Aleshores vol dir que les escoles que van bé són les que tenen una AMPA que funciona, i les AMPA que funcionen són les que tenen gent amb capacitat per fer coses i el centre els ho permet. Per tant, si no hi ha autonomia a les escoles i si hi ha una legislació massa acotada que no deixa capacitat de maniobra, la gent perd la il·lusió perquè si no poden fer res, els pares i mares no s'impliquen.

FÒRMULES DE PARTICIPACIÓ

■ **Barcelona Educació:** *Creieu que les associacions de pares i mares, més enllà de les activitats extraescolars, es preocupen per fer que els pares i mares participin. No s'haurien de buscar fórmules de participació per facilitar aquesta implicació?*

■ **Àlex Jordan:** Evidentment, tot el que sigui donar informació per implicar la gent és positiu. Sempre i quan a nivell burocràtic, no sigui tan complicat que al final es faci impossible.

■ **Antonio Guerrero:** Hauríem de buscar fórmules, però a vegades ni tan sols demanant que els pares i mares donin un mail per rebre informació, s'apunten. És molt complicat, sobretot a secundària i batxillerat.

■ **Jesús Fernández:** Fa uns anys recordo que els membres de les AMPA quedàvem per sopar o fèiem sortides tots junts. Això s'ha perdut i s'ha d'afegir ara el problema, i sobretot als centres públics, de les famílies novvingudes. En un institut on hi ha un 30 per cent de famílies novvingudes, com ho fas perquè participin? I, a títol personal, voldria dir que l'associacionisme, que abans tenia tanta força, pels motius que siguin, l'està perdent. No tan sols a nivell de les AMPA, sinó també en altres associacions com les de veïns i veïnes.

■ **Àlex Jordan:** Tenim les AMPA i els consells escolars, però els pares i mares tenen fills i filles que porten a l'escola. I encara que no trepitgin mai l'AMPA, ni sàpiguen que existeix un consell escolar, hi ha maneres de poder fer-los veure que s'han d'implicar en l'educació dels seus fills i filles. Reconec que és complicat però hem de trobar fórmules, encara que sigui que el dissabte al matí el pare i la mare agafin el seu fill o filla i llegeixin junts. No cal que formi part de l'AMPA, cada família al seu nivell pot fer coses. Així doncs, no podem dir que pare o mare que no està a les AMPA no funciona. I a vegades les AMPA o els consells escolars formen

estructures molt burocràtiques que poden aturar moltes coses. És bo que no tot hagi de passar per una AMPA o el consells escolars, perquè no tot-hom pot estar-hi.

■ **David Campillo:** Crec que tot és un procés d'aprenentatge. A mi, quan vaig portar els meus fills a l'escola, ningú em va dir què era l'AMPA o el consell escolar.

■ **Barcelona Educació:** *Parlàveu abans de l'arribada de les famílies novvingudes i s'ha comprovat que moltes d'aquestes famílies tenen una gran consideració per l'escola com a font de cultura, fins i tot, més que algunes famílies d'aquí. Per tant, hauríem d'estar alerta amb els tòpics.*

■ **David Campillo:** Està clar que hi ha pares i mares novvinguts que donen molta importància a l'escola i se'n preocupen. El que passa és que aquí sempre pensem més des del punt de vista de la participació activa. D'entrada jo no puc pensar que algun pare o mare que no participa a l'AMPA és un mal pare o mare. Jo sempre penso que són el millor pare i la millor mare del món. La qüestió és com ho entén cadascuna de les famílies. En el cas de l'escola pública, per exemple, una errada molt gran de les famílies és que quan els nens o nenes passen a secundària s'obliden que els problemes de debò comencen a secundària. Per la nostra cultura, pensem que de petits se'ls ha de mimar i crec que, sense voler, durant l'etapa de primària estem "malcriant" els nens i nenes. I aleshores arriben a l'institut i es troben, amb 12 anys, amb nois i noies de 18 anys.

■ **Àlex Jordan:** Si diem que estem malcriant les criatures, hauríem de valorar altres coses. Per exemple, el professorat no pot dir la seva, el nen o nena no cal que estudiï, si suspèn és igual. I parlo d'aspectes que no són ideològics. És un problema de no valorar la cultura de l'esforç.

■ **David Campillo:** A l'escola no hem de parlar de la cultura de l'esforç, ja que aquesta cultura no l'ha de donar l'escola, l'han de donar els pares i mares. Crec que és la manca de reconeixement de la figura del professorat. Molts pensen que són persones que han d'aguantar cinc o sis hores els nostres fills i filles i s'ha acabat. Aquest ha de ser el punt de partida per a l'educació del futur.

■ **Barcelona Educació:** *Precisament quan ens preguntem per què un país com Finlàndia aconsegueix tants bons resultats en educació, hauríem de saber que allà el professorat té una gran valoració social.*

■ **David Campillo:** La gent entén què significa la figura del professorat i, per tant, participa i col·labora. I aquí ens hem anat carregant, mica a mica, la figura del professorat. El que no hem de fer és dir als nostres fills o filles que tot és culpa del professorat. Li hem de dir que és el seu mestre, li hem de transmetre el que és i el que significa. Això no vol dir que sempre tingui la raó. Són persones i ensenyen a persones, i això ho oblidem molt sovint.

■ **Àlex Jordan:** No només el professorat. Els pares i mares també tenen la mateixa funció fora de l'escola i, socialment, també s'està desvirtuant les figures del pare i la mare. En general, s'està deixant els nens i nenes sols, davant una societat que no valora l'educació, davant una televisió que programa el que programa.

EL FUTUR DE LES ASSOCIACIONS

■ **Barcelona Educació:** *Hauríem de tornar a parlar de com veieu el futur de les AMPA, una vegada hem fet una mica el diagnòstic de l'actual situació.*

■ **Antonio Guerrero:** Estaria d'acord quan diem que a les escoles on l'AMPA funciona, l'escola funciona. Però també cal tenir present que hi ha escoles on l'AMPA no funciona, però l'escola sí. I realment l'AMPA funciona perquè té una altra cosa darrera seu, que és l'escola, i en el cas de les públiques hi ha una reglamentació que permet que utilitzin els espais de l'escola. I, en canvi, les concertades es troben que els espais ja estan ocupats. L'AMPA té moltes ganes de fer coses, molts pares i mares que hi donen suport, però no troba espais per fer-les.

■ **David Campillo:** Precisament un dels objectius de la FAPAC és que tots els centres sostinguts amb diners públics estiguin suficientment prepa-

rats per poder afrontar el futur amb condicions. Hem d'acabar amb els edificis sense espais perquè els nois i noies puguin jugar o fer activitats. Tot i que es va fer un pla, ha estat insuficient. I a mi m'agradaria que arribessin, el més aviat possible, al punt que tinguem els espais adequats i fer, com hem demanat, un pla de manteniment integral dels centres públics. Estem en una situació deficitària i l'escola pública és la que n'ha sortit més malparada. I, en molts casos, les associacions hem hagut d'anar fent fotografies per demostrar l'estat precari dels edificis i hem perdut un temps en coses que no hauríem de fer. Ens estem preocupant de fer una tasca, la de millorar l'entorn de l'escola, que no hauríem de fer. I molts diners que s'havien de destinar a l'escola pública per millorar les instal·lacions, en l'etapa de l'anterior govern de la Generalitat, van anar a parar a escoles concertades i ens deien que per a l'escola pública no hi havia diners.

■ **Àlex Jordan:** Respecte al futur de les AMPA, hem d'insistir en la seva importància. Però no només han de dedicar-se a les activitats extraescolars, a temes de menjadors o d'autobusos. També han d'intervenir en el dia a dia de l'escola des de tots els punts de vista. Ja ho fan dins dels consells escolars, però hi ha coses en les quals el col·lectiu de pares i mares té molt a dir i les AMPA han de saber canalitzar tot això, i no només organitzar activitats.

■ **Antonio Guerrero:** A les escoles concertades o concertades religioses és molt difícil que l'AMPA pugui fer tot això.

■ **Àlex Jordan:** Si fan propostes raonables, costa, però aconsegueixen coses. També és veritat que al director del centre també se li ha de donar autonomia i confiança perquè, si no, qui agafa la responsabilitat de posar d'acord totes les parts dins del consell escolar? Si s'equivoca un dia, no se li pot retreure. Pot haver-hi un consell escolar o una patronal molt rígida en alguns aspectes, i aquests no els canviaràs, i són part del projecte educatiu del centre que el pare o mare ha escollit. Però en una gran part dels temes, si són propostes raonables i les justifiques, tant la patronal com el consell escolar les faran, sempre i quan tinguin els mitjans. S'aconsegueixen coses, el problema és que a vegades els pares o mares demanen coses inviables.

■ **Jesús Fernández:** Les AMPA necessiten que se sentin reforçades i també que les direccions, i això influeix molt en el projecte educatiu dels centres, les tinguin en compte. S'ha d'acabar amb les direccions que es queixen de tot el que diuen els pares i mares. Hi ha d'haver una sintonia entre el claustre i l'associació de pares i mares. Això és fonamental.

■ **Barcelona Educació:** *Com considereu les iniciatives del Consell Escolar Municipal de Barcelona en la formació de pares i mares?*

■ **Antonio Guerrero:** Em sembla molt positiva qualsevol iniciativa que promogui la formació de pares i mares, i el que hauríem de fer és unir esforços i coordinar els programes.

■ **Àlex Jordan:** És molt bo que el Consell Escolar Municipal faci aquest tipus d'iniciatives ja que són molt necessàries per aconseguir el compromís de pares i mares en l'educació dels seus fills i filles.

■ **David Campillo:** Ja hem fet coses en aquest sentit i, encara que costi aconseguir la participació de pares i mares, quan veuen que les coses funcionen es passa la veu i comença a haver-hi cada vegada més gent. Si es presenten propostes de formació que són interessants, que estan actualitzades i que incideixen en la responsabilitat dels pares i mares en l'educació dels fills i filles fora de l'àmbit escolar, a més d'intercanviar experiències, segur que serà molt positiu. Serà una gran empenta per aconseguir una altra vegada la participació de pares i mares. Fins i tot hauríem de poder arribar a fer una escola de pares i mares en la qual estiguem tots representats.

■ **Jesús Fernández:** A la nostra federació ja estem preocupats per aquest tema i és molt important dotar d'instruments els pares i mares perquè puguin formar-se. Nosaltres hem creat un espai a la web perquè puguin participar i debatre temes com la mediació, la violència escolar, etc., i hem tingut un gran èxit.

«Les AMPA han d'intervenir en el dia a dia de l'escola i no només organitzar activitats.»

Jesús Fernández Pageo

El 1990 va començar la meva participació a l'AMPA de l'IES Collserola, on anava el meu fill Jesús. El 1997, la meua filla Núria es matricula a l'IES Barcelona-Congrés i passo a formar part de la Junta Directiva de l'AMPA. Durant tota aquesta trajectòria participo a la Federació d'Associacions de Pares i Mares d'Ensenyament Secundari de Catalunya (FAPAES), de la qual sóc el delegat a Barcelona.

“La FAPAES defensa l'ensenyament públic de qualitat i una educació laica. Estem molt preocupats per la formació de pares i mares. També estem molt pendents de la problemàtica de l'assegurança en les activitats que s'organitzen i donem suport en temes legals i fiscals a les associacions. Organitzem xerrades i editem una revista”.

Per a més informació:
www.fapaes.net

«És fonamental que hi hagi una sintonia entre el claustre i l'associació de pares i mares.»

Àlex Jordan Trias

Vaig néixer a Barcelona, tinc 41 anys i quatre fills (dos nens i dues nenes, entre 3 i 10 anys), que van a l'escola concertada. Sóc enginyer industrial.

“Els objectius de la FAPEL (Federació de Associacions de Pares i Mares de l'Escola Lliure) són promoure i defensar el principi de llibertat d'ensenyament i el dret dels pares i mares a triar el tipus d'ensenyament que desitgen per als seus fills i filles. També vetllem pel prestigi dels centres d'ensenyament i la defensa de la seva dignitat social, i promocionem la formació de pares i mares per millorar l'educació dels seus fills i filles”.

Per a més informació:
www.fapel.net

«Hauríem d'unir esforços i coordinar programes en la formació de pares i mares.»

David Campillo

Vaig néixer a Alcoi i ara tinc 43 anys. És curiós però el meu pare ja formava part d'una associació de pares d'una escola privada. Treballo en una multinacional de l'automòbil des de fa 20 anys com a administratiu dins l'àrea d'informàtica. Actualment sóc membre de la junta de l'IES Vall d'Hebron i des del passat mes de juny sóc el president de la FAPAC a Barcelona-Ciutat.

“Volem incentivar la participació de pares i mares en el sistema educatiu i, fins i tot, tenim una part de la federació dedicada exclusivament al foment de l'escola de pares i mares. Volem assolir una educació laica i continuarem amb la reivindicació de la gratuïtat dels llibres de text, dues mesures per aconseguir una escola pública de qualitat i igual per a tothom. Seguirem desenvolupant activitats extraescolars que promoguin l'educació en valors.”

Per a més informació:
www.fapac.net

«En les activitats extraescolars, també hi ha d'haver un model d'educació en valors.»

Antonio Guerrero Requena

Tinc 50 anys. Estic casat i tinc una filla de set anys. Sóc assessor fiscal. Actualment, sóc president de la Associació Cristiana de Pares i Mares de l'escola Mare de Déu dels Àngels, al barri de la Sagrera, i vocal de la Federació de la FAPAC (Federació d'Associacions Cristianes de Pares i Mares) a Barcelona.

“Els nostres objectius són unir el major nombre d'associacions d'AMPA d'escoles cristianes en cada una de les vuit federacions que hi ha a l'Estat espanyol i que corresponen als vuit bisbats. S'ofereix un suport legal i fiscal, a més de cursos informatius i de formació per als pares i mares. També editem una revista”.

Per a més informació:
www.seccat.com